

ІНТЕНСИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ З ВИКОРИСТАННЯМ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

У статті розглядаються можливості підвищення ефективності навчання англійської мови шляхом поєднання інтенсивних методів із технологіями штучного інтелекту (ШІ). Проаналізовано переваги та виклики впровадження ШІ у процес навчання англійській мові.

Ключові слова: інтенсивні методи навчання, штучний інтелект, адаптивні програми, інтерактивні вправи, цифрові технології.

The article considers the possibilities of increasing the effectiveness of English language learning by combining intensive methods with artificial intelligence (AI) technologies. The advantages and challenges of introducing AI into the English language learning process are analyzed.

Keywords: intensive learning methods, artificial intelligence, adaptive programs, interactive exercises, digital technologies.

Сучасні освітні тенденції свідчать про зростання популярності інтенсивних методів у викладанні іноземних мов. Паралельно з цим розвиток цифрових інструментів і штучного інтелекту (прим. надалі ШІ) відкриває нові можливості для покращення процесу навчання. Інтенсивне навчання спрямоване на глибоке занурення студентів у мовне середовище та активізацію різних способів сприйняття матеріалу. Поєднання цих методів з сучасними технологіями відкриває нові перспективи у викладанні та навчанні іноземних мов [5, с. 732].

Термін «інтенсивне навчання» був вперше використаний у 60-х роках ХХ століття. Його розробниками вважаються болгарський психотерапевт Г. Лозанов та О. І. Китайгородська [1, с. 13], які започаткували сугестопедичний метод і метод активації резервних можливостей особистості та колективу. Обидва підходи допомагають знизити психологічну напругу, активуючи підсвідомі ресурси. До того ж, вони сприяють використанню внутрішнього потенціалу студентів через соціальну взаємодію. Інтенсивні методи в цілому орієнтовані на глибоке занурення у навчальний процес, постійне повторення матеріалу, залучення студентів до активного навчання, а також використання візуальних і аудіовізуальних засобів [1, с. 16].

На думку Л. В. Вікторової та А. Б. Кочарян, інтенсивні методи сприяють досягненню швидких результатів завдяки частим заняттям і високій мотивації студентів, а також використанню різноманітних активних видів діяльності, таких як рольові ігри, дебати та симуляції [2, с. 168]. Сучасні дослідники освіти виділяють низку методів, які можна віднести до категорії інтенсивного навчання, зокрема:

1) Повне фізичне реагування (Total Physical Response, TPR) за Джеймсом Ешером, що ґрунтується на фізичних діях у відповідь на голосові інструкції, наприклад: “stand up”, “bring a book”.

2) Комунікативний підхід (Communicative Language Teaching, CLT) за Джоном Хейкрафтом, який акцентує увагу на використанні мови в природних комунікативних ситуаціях. Прикладом є рольові ігри, дебати та дискусії.

3) Метод проєктів (Project-Based Learning) за Джоном Дьюї, де учні виконують дослідження й презентують результати англійською мовою.

4) Метод повного мовного занурення (Total Immersion), що передбачає використання виключно цільової мови в багатомовному середовищі.

5) Метод інтерактивного навчання з використанням технологій (Technology-Enhanced Interactive Learning), де застосовуються віртуальна реальність і інтерактивні платформи для створення мовного середовища.

6) Метод аудіовізуальних засобів (Audiovisual Methods), що включає використання фільмів, відео- й аудіоматеріалів для покращення розуміння і практики мови.

7) Метод інтерактивних вправ (Interactive Exercises), заснований на іграх та завданнях, що стимулюють активне залучення студентів у процес навчання [14, с. 920].

Однак використання лише інтенсивних методів навчання не завжди відповідає індивідуальним потребам учнів, що вимагає додаткової персоналізації [2, с. 170]. Це підштовхує до впровадження ШІ у навчальний процес з метою спрощення адаптації навчальних програм під потреби кожного учня.

Штучний інтелект (ШІ) визначають як здатність комп'ютерних систем виконувати інтелектуальні завдання, такі як навчання, розуміння мови, прийняття рішень та вирішення проблем [13, с. 150]. Водночас ШІ має здатність самостійно вдосконалюватися на основі досвіду. Джон Маккарті, засновник цієї галузі, визначає ШІ як "науку і техніку створення розумних машин", а Альбан Тюрінг вказує, що ШІ полягає в імітації інтелектуальної поведінки людини [3, с. 82].

В Україні також розроблена концепція розвитку штучного інтелекту, яка вказує, що ШІ — це система наукових методів та алгоритмів, що здатна виконувати складні завдання та створювати власну базу знань [6]. У поєднанні з інтенсивними методами навчання, ШІ пропонує інтерактивність, часте повторення матеріалу та персоналізацію, що значно полегшує роботу вчителів і сприяє ефективному навчальному процесу [7, с. 310]. Таким чином, поєднання інтенсивних методів та можливостей штучного інтелекту дозволяє створювати нові освітні підходи, що відповідають вимогам сучасного світу.

Проаналізувавши різноманітні дослідження [1, 2, 3, 4, 5, 7, 8] і спираючись на власний досвід, можна виділити кілька ключових переваг використання ІІІ в навчальному процесі:

По-перше, ІІІ дає можливість створювати адаптивні навчальні програми, що підлаштовуються під індивідуальні потреби студентів, зважаючи на їхній рівень знань, темп навчання та інтереси [12, с. 12]. Це робить навчання більш індивідуальним і гнучким. Наприклад, студенти, які мають різний рівень володіння мовою, можуть отримувати відповідні завдання навіть в рамках одного уроку. Такий підхід значно полегшує роботу вчителям, оскільки кожен учень отримує завдання, які найбільше відповідають їхнім потребам. З власного досвіду можна додати, що учні, які працюють за індивідуально підібраними завданнями, часто показують кращі результати, оскільки матеріал стає для них більш актуальним.

По-друге, системи для розпізнавання мови, як, наприклад, Elsa Speak, Pronuncian, Speakometer, Speechling стали надзвичайно корисними для вдосконалення вимови. Ці інструменти допомагають відстежувати прогрес учнів навіть без постійного контролю з боку викладача. На своїх уроках англійської мови, коли ми вивчали тему "Сім'я", учні використовували Elsa Speak для запису власної вимови, а потім отримували детальні рекомендації щодо покращення акценту чи інтонації [11, с. 172].

Інший приклад — це інтеграція платформ, як-от FluentU, Mondly чи Mindsnacks, які надають доступ до інтерактивних навчальних матеріалів. Вони пропонують відео зі сценами з фільмів або телепередач, що робить навчання більш захоплюючим і ефективним [10]. На одному з уроків, присвяченому сімейним стосункам, ми переглядали відео, де обговорювали сімейні обов'язки, а потім виконували завдання на основі матеріалу, наприклад, заповнювали пропуски або відповідали на запитання. Це не лише допомагає учням краще запам'ятовувати нові слова, але й робить навчання цікавішим. Платформа Mindsnacks також додає інтерактивності через навчальні ігри, що дозволяють учням застосовувати нові знання в практиці.

Нарешті, варто зазначити швидкість зворотного зв'язку, яку забезпечують ІІІ-системи. Учні можуть одразу виправляти свої помилки, не чекаючи коментарів від вчителя [8, с. 60]. Це особливо корисно для таких завдань, як граматичні вправи або тести на правильність відповідей. Викладачі ж, завдяки автоматизації таких процесів, мають більше часу для розв'язання складніших питань, наприклад, розвитку критичного мислення учнів.

Отже, серед основних переваг цифрових інструментів для навчання англійської мови можна виділити:

- адаптація до потреб студента;
- автоматизація рутинних завдань;
- інтерактивність навчального процесу;
- швидкий зворотний зв'язок;

- можливість самостійного навчання за допомогою різноманітних ресурсів [10].

Однак, існують і певні недоліки. Підтвердженням цього слугує дослідження, проведене в Університеті Пенсільванії у 2024 році, де одна група учнів б навчалася самостійно, інша — використовувала ChatGPT і остання — отримувала підказки від версії ШІ-репетитора [15]. Результати дослідження показали, що учні з доступом до ШІ мали більше правильних відповідей, проте виявилось, що при подальшому самостійному тестуванні їхні результати були гіршими, ніж у тих, хто навчався без допомоги ШІ.

Таким чином, експеримент демонструє, що хоча ШІ може підвищити результативність у короткостроковій перспективі, його надмірне використання може негативно вплинути на розвиток самостійного мислення та здатність до аналізу [15]. Це ставить перед освітньою спільнотою завдання знайти баланс між використанням ШІ та збереженням важливих навичок критичного мислення й самостійного навчання.

Окрім, цієї проблеми, можна виділити наступні:

- нестабільне технічне забезпечення;
- великий обсяг інформації;
- обмеженість культурного контексту;
- надмірна залежність від цифрових технологій;
- необхідність постійного оновлення знань викладачів, які не мають досвіду з новими інструментами у зв'язку з інноваціями [10].

Висновки. Штучний інтелект швидко інтегрується в освітній процес, пропонуючи нові можливості для підвищення академічних результатів учнів. ШІ допомагає створювати адаптивні програми, покращувати вимову за допомогою систем розпізнавання мови, а також пропонує інтерактивні матеріали та зворотний зв'язок. Дослідження показують, що використання ШІ допомагає покращити розв'язання задач і підвищити ефективність навчання завдяки персоналізованим підказкам та адаптивним програмам. Проте існує занепокоєння щодо можливого впливу на критичне мислення та самостійність учнів. Зокрема, експерименти показали, що учні, які використовували ШІ для розв'язання завдань, мали гірші результати в подальших самостійних тестах, ніж ті, хто навчався без допомоги технологій. Тому важливо враховувати ці виклики при впровадженні ШІ в навчальні процеси, щоб не знижувати якість освіти та сприяти розвитку незалежного мислення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Візнюк І. М., Буглай Н. М., Куцак Л. В., Поліщук А. С., Киливник В. В. Використання штучного інтелекту в освіті. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. 2021. Вип. 59. С. 14–22.
2. Вікторова Л. В., Кочарян А. Б., Мамчур К. В., Коротун О. О. Застосування штучного інтелекту та чат-ботів під час вивчення іноземної мови. Інформаційно-комунікаційні технології в освіті, 2021. Вип. 32. Т. 2. С. 166–173

3. Зубенко О. В. Штучний інтелект і вивчення іноземної мови. Закарпатські філологічні студії. 2023. № 27(2). С. 80–85. DOI: <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2022.27.2.15> (дата звернення: 07.08.2024).
4. Кадемія М., Візнюк І., Поліщук А., Долинний С. Використання штучного інтелекту у вивченні іноземної мови здобувачами освіти. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми, 2022. С. 153–163. URL : <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2022-63-153-163>.
5. Корольова Н. Л., Оверчук О. В., Пабат М. А. Інтенсивне вивчення іноземної мови як філологічна проблема в умовах збільшення впливу технологій штучного інтелекту на освітні процеси. Актуальні питання у сучасній науці. 2023. № 9(15). С. 730-742. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-9\(15\)-730-742](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-9(15)-730-742) (дата звернення: 07.08.2024).
6. Концепція розвитку штучного інтелекту в Україні (схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 02.12.2020 р. № 1556-р). URL: <https://cutt.ly/kwDG2MG8> (дата звернення 22.07.2024);
7. Певень К., Хміль Н., Макогончук Н. Вплив штучного інтелекту на зміну традиційних моделей навчання та викладання: аналіз технологій для забезпечення ефективності індивідуальної освіти. Перспективи та інновації науки. 2023. № 11 (29). С. 306-316. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-11\(29\)-306-316](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-11(29)-306-316) (дата звернення: 07.08.2024).
8. Сорочан Т., Карташова Л., Шеремет Т. Сучасні досягнення в науці та освіті: зб. пр. XVI Міжнар. наук. конф. м. Нетанія (Ізраїль). Хмельницький : ХНУ, 2021. С. 59–63.
9. Alhumaid, K., Naqbi, S., ElSORI, D., & Mansoori, M. Впровадження застосувань штучного інтелекту в освіті. International Journal of Data and Network Science, 2023, Т. 7, №1, С. 457-466.
10. Artificial intelligence in language instruction: impact on English learning achievement, L2 motivation, and self-regulated learning. College of Foreign Languages, Chongqing College of Mobile Communication, Chongqing, China, 2023. URL: <https://www.frontiersin.org/journals/psychology/articles/10.3389/fpsyg.2023.1261955/full>
11. García-Martínez, I., Fernández-Batanero, J. M., Fernández-Cerero, J., & León, S. P. Аналіз впливу штучного інтелекту і комп'ютерних наук на успішність студентів: систематичний огляд та мета-аналіз. Journal of New Approaches in Educational Research, 2023, Т. 12, №1, С. 171-197.
12. K. Kuddus «Artificial Intelligence in Language Learning: Practices and Prospects». In A. Mire, S., Malik, & A. K. Tyagi, (Eds.), Advanced Analytics and Deep Learning Models (pp. 1–17). John Wiley & Sons. (2022). doi: 10.1002/9781119792437
13. Margaret A. Boden. Artificial Intelligence: A Very Short Introduction. Great Clarendon Street, Oxford, OX2 6DP, 2018, p. 194
14. N. Moroianu, S. Iacob and A. Constantin «Artificial Intelligence in Education: a Systematic Review». Geopolitical perspectives and technological challenges for sustainable growth in the 21st century, Sciendo, 2023, pp. 906-921. doi: 10.2478/9788367405546-084.
15. Popular Science. Kids who use ChatGPT as a study assistant do worse on tests. By Jill Barshay / The Hechinger Report. 11.09.2024 URL: <https://www.popsci.com/technology/kids-who-use-chatgpt-as-a-study-assistant-do-worse-on-tests/> (дата звернення: 15.09.2024).

Науковий керівник докторка педагогічних наук, професорка Співаковська Є.О.